

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ

Стаття присвячена обґрунтуванню використання інформаційних технологій для формування індивідуальних стратегій навчання. Окреслена роль використання індивідуальних стратегій навчання на засадах комп'ютерних технологій у процесі мовної підготовки студентів філологічних спеціальностей..

Ключові слова: комп'ютерні технології; індивідуальна стратегія навчання; мовна підготовка; інформаційний простір.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасний період розвитку суспільства характеризується значним впливом комп'ютерних технологій, які проникають в усі сфери людської діяльності, забезпечують поширення інформаційних потоків у суспільстві, утворюючи інформаційний простір. Важливою та суттєвою частиною становлення нової системи освіти, орієнтованої на входження до світового інформаційно-освітнього простору, є процес комп'ютеризації освіти. Саме цей процес супроводжується суттєвими змінами в педагогічній теорії та практиці навчально-виховного процесу, які пов'язані зі внесенням коректив до змісту технологій навчання, що мають відповідати сучасним технічним можливостям і сприяти позитивному входженню людини в інформаційне суспільство. Одним із провідних принципів сучасного процесу навчання є гуманізація освіти, націлена на всебічний розвиток особистості студента засобами певного навчального предмету, формування творчої особистості, становленні її індивідуальності, що виявляється неможливим без значної індивідуалізації самого процесу навчання [1, с. 12]. В умовах модернізації й інформатизації системи освіти набуває актуальності активне й ефективне використання різноманітних стратегій навчання у процесі формування професійної компетентності майбутніх філологів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, виділення невіршених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Багато зарубіжних та вітчизняних науковців приділяють велику увагу питанням використання інформаційних технологій у навчально-виховному процесі. Різні аспекти та концепції застосування комп'ютерних технологій набули результатів дослідження в освітньому просторі, а саме: концепція інформатизації освіти (В. Биков, М. Буригін, Я. Вовк, Б. Гершунський, В. Гриценко, О. Довгялло, А. Гуржій,

М. Жалдак, В. Ізвозчиков, О. Єршов, Г. Козлакова, Ю. Машбіц, Д. Патрик, А. Савельєва); концепція логіко-психологічних основ використання комп'ютерних засобів у навчанні (В. Брановицький, Д. Гвишиані, І. Горелов, В. Денінг, О. Довгялло, В. Лазарєв, М. Майорова, Е. Машбіц, О. Тихомиров) [6]; теоретичні основи інформаційного навчання (Б. Гершунський, Ю. Машбіц, П. Сердюков); основи методики створення та застосування інформаційних технологій у навчанні іноземних мов (П. Асоянц, Е. Носенко, І. Павлова, П. Сердюков, Г. Чекаль) [4].

Значна кількість досліджень стосуються можливості та перспектив ефективного використання інформаційних технологій у навчанні іноземних мов (Р. Вернер, В. Гезергуда, Р. Гуревич, Т. Гусак, Б. Додж, В. Жульківська, І. Клименко, К. Корсак, Л. Кудрявцева, Т. Марч, Є. Полат, П. Сисоєв, М. Танась, С. Термінасова, П. Таланчук, В. Шейко, Дж. Шейлз) [10].

Щодо впровадження інформаційних технологій у сфері освіти (Е. Багузіна, Р. Адлер, М. Лонг, А. Миролобова, О. Полякова), включення їх в систему навчання іноземних мов дозволяє розвивати навички інформаційної діяльності та сформувати позитивне емоційне ставлення до процесу пізнання, розвивати творчий потенціал студентів, а також формувати загальні вміння оволодіння індивідуальною стратегією засвоєння навчального матеріалу (О. Багузіна, Б. Додж). Окремі аспекти впровадження інформаційних технологій у підготовку студентів мовних спеціальностей висвітлено в наукових дослідженнях Н. Голуб, А. Нікітіної, О. Кучерук, О. Семенов, Т. Симоненко та ін. Зокрема, О. Кучерук підкреслює, що збагачення системи методів навчання засобами інформаційно технологій навчального призначення дає змогу розширити інформаційний простір для навчальної діяльності, ефективніше вплинути на мотиваційну

сферу, що, у свою чергу, забезпечує інноваційне середовище для розвитку творчого потенціалу [6, с. 134].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є розкриття сутності формування індивідуальних стратегій навчання студентів філологічних спеціальностей на засадах інформаційних технологій у процесі мовної підготовки студентів філологічних спеціальностей.

Виклад основного матеріалу дослідження. Педагогічні дослідження в напрямку індивідуальних стратегій навчання було здійснено у 80-ті роки ХХ століття. Низка наукових робіт присвячено питанню використання індивідуальних стратегій навчання (А. Венден, У. Едмондсон, Р. Еллісу, Е. Коен, Дж. Нісбет, Дж. О'Маллі, Р. Оксфорд, Дж. Платт, Дж. Річардс, Дж. Рубін, Дж. Хаус, К. Хуберт та ін.), основою багатьох з яких були наукові праці Л. Виготського, Дж. Брюнера, Ж. Піаже [3]. Найпростіший і найпоширеніший спосіб виокремлення стратегій навчання ґрунтується на відмінності способів чуттєвого сприйняття. Схема, відома також як ВАК-модель, виокремлює візуальний, акустичний і кінестетичний типи сучасних фахівців. Візуальний тип сучасних фахівців найефективніше сприймає зорову інформацію; ний тип – інформацію на слух; а кінестетичний/дотиковий тип – навчається через дотики та рух.

Суттєвим методом класифікації індивідуальних стратегій навчання є метод, що ґрунтується на відмінності в роботі півкуль головного мозку. Сучасні фахівці належать до людей або правопівкульного, цілісного типу, або лівопівкульного, аналітичного типу. У загальному вигляді, сучасні фахівці цілісного типу сприймають речі як єдине ціле, створюють великі класифікації понять, вони орієнтовані на людей і сприймають інформацію в соціальному контексті. Сучасні фахівці аналітичного типу, навпаки, сприймають інформацію швидше частинами, аніж у цілому, структурують або звужують інформацію та поняття [4, с. 13]. Від того, до якого типу – цілісного чи аналітичного, належать сучасні фахівці, залежить те, як вони сприймають і запам'ятовують нову та складну інформацію.

Навчання іноземної мови студентів-філологів з використанням інформаційних технологій не можливе без створення відповідного навчально-інформаційного середовища. Використання програмних засобів обробки даних дозволять студентам вирішувати практичні задачі і працювати з реальними базами даних. Такий підхід підтримує індивідуальні стратегії навчання. Також, окремі аспекти упровадження інформаційних технологій у професійну підготовку майбутнього вчителя-філолога висвітлено в наукових дослідженнях Н. Голуб, А. Нікітіної, О. Кучерук, О. Семенов, Т. Симоненко. Зокрема, формування індивідуальних стратегій навчання засобами інформаційних технологій навчального призначення дає змогу розширити інформаційний простір для навчальної діяльності, ефективніше вплинути на мотиваційну сферу, що, у свою чергу, забезпечує інноваційне середовище для розвитку творчого потенціалу [6].

Щодо використання інформаційних технологій, вченим, П. Сікорським визначено основні напрями використання комп'ютерних технологій у вищій школі: організація вивчення комп'ютерних навчальних дисциплін засобами комп'ютерних технологій; фрагментарне використання комп'ютерів під час читання лекцій, проведення семінарських занять (узагальнювальні таблиці, схеми, рисунки тощо); комп'ютеризація контрольних зрізів (індивідуалізація та автоматизація перевірки); розроблення електронних текстів лекцій, семінарських і практичних занять, поступовий перехід від механічного записування студентами лекційного матеріалу до організації його сприймання й осмислення, використовуючи готові тексти; психолого-педагогічне і технічне забезпечення застосування комп'ютерних технологій для дистанційного навчання [5, с. 601].

В сучасних освітніх умовах у навчальних закладах розробляють та активно впроваджують інформаційно-комунікативні технології, наприклад, дистанційні курси, орієнтовані на засвоєння студентами нової інформації, відпрацювання практичних умінь і навичок, ефективну організацію самостійної роботи студентів, перевірку рівня сформованості знань, умінь і навичок тощо [9].

Найбільш вживаними інформаційними технологіями в освітньому просторі є мультимедійні презентації, прослуховування записів, перегляд відеороликів. Комп'ютер та мультимедійний проектор актуально використовувати під час викладання англійської мови для моделювання проблемних ситуацій для тренування з метою закріплення навичок мовної діяльності. Основними перевагами навчання з використанням комп'ютера є: здійснення контролю індивідуального темпу навчальної діяльності, тому студент має можливість індивідуально переходити до наступної частини навчальної інформації; створення для студента можливості самостійно вибирати рівень складності навчального матеріалу; використання програм надає навчальному процесу гнучкості під час пояснення нового навчального матеріалу [10].

Пошук ілюстрацій, малюнків, цікавих завдань та ігор є одним із основних пошукових вмотивованих факторів вивчення іноземної мови, що відбуваються самостійно студентами. Складність опанування саме іноземних мов полягає в недостатньому досвіді й практиці спілкування з носіями мови, в обмежених можливостях почути англійську мову. Саме за допомогою Інтернет, в режимі online, студенти мають доступ до міжнародних сайтів, можуть слухати та дивитись відео, спілкуватись із іноземцями та розуміти культуру країни, мову якої вони вивчають. Особливу роль має використання проектору під час проведення тематичних занять, присвячених професійним та притаманним англійській культурі подіям. Новітні мультимедійні засоби, в яких використовується аудіо-візуальний формат, надають можливості, які традиційні підручники надати не можуть [6, с. 135]. Ці засоби дозволяють задіяти майже всі органи чуття студентів, поєднуючи друкований текст, графічне зображення, рухоме відео, статичні фотографії та аудіозапис, створюючи «віртуальну реальність» спра-

внього спілкування що базується на індивідуальному сприйнятті навчального матеріалу.

Найефективніше застосування Інтернету у навчанні іноземних мов – це використання його як джерела додаткових матеріалів. Найповніше можливості Інтернету розкриваються при використанні його у навчальній аудиторії: це можуть бути спеціальні тренувальні вправи для дистанційного навчання мов, електронне листування з іноземними партнерами, творча діяльність цілих груп студентів [11]. Інтернет дає студентам доступ до інформації, включаючи аудіювання, читання і письмо. Студенти можуть працювати в комунікативному середовищі в реальному часі або вибирати засоби, які дадуть їм змогу створити і перевірити повідомлення; зайти на форум і поспілкуватися з одним або декількома співбесідниками. Електронна пошта є спонукаючим елементом для студентів для створення діалогу з носіями мови [12].

У сучасних умовах застосування провідних форм навчання має доповнюватися розробкою нових інформаційних інноваційних технологій формування професійної підготовки майбутніх спеціалістів, підготовка яких конкретизується в індивідуальних стратегіях персонального дидактичного супроводу студентської навчальної діяльності.

У процесі навчання іноземної мови на засадах комп'ютерних технологій феномен особистісно-орієнтованої освіти реалізується в межах концепції комплексної індивідуалізації, розробленої С. Ніко-

лаєвою, що базується на всебічному врахуванні та цілеспрямованому розвитку важливих для успішного оволодіння іноземним мовленням індивідуально-психологічних особливостей учнів, цілеспрямованій дії на стимулювання відповідних мотивів навчання, безперервному розвитку пізнавальних процесів та постійному вдосконаленню мовленнєвих навичок і вмінь, що набуваються і згодом організуються в індивідуальний стиль оволодіння іноземним мовленням [2, с. 29].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Використання сучасних технологій під час занять іноземної мови дозволяє варіювати форми роботи, діяльність студентів, активізувати увагу, підвищує творчий та мотиваційний потенціал особи. Отже, використання ІТ у процесі викладання іноземних мов: значно розширює та урізноманітнює програму вивчення іноземних мов у ВНЗ; надає доступ до різноманітних автентичних матеріалів; зацікавлює студентів до вивчення іноземних мов; розширює мотивацію студентів до навчання, надаючи їм можливість працювати над мовою у сформованому для принципі сприйняття навчального матеріалу на засадах індивідуального підходу. Впровадження інформаційних технологій у викладання іноземною мовою вимагає високого рівня готовності викладачів щодо використання різних інформаційних технологій у процесі навчання.

Список використаних джерел

1. Вербицкий А. А. Активное обучение в высшей школе: Контекстный подход /А. А. Вербицкий. – М. : Высшая школа, 1991. – 207 с.
2. Залевская А. А. Вопросы теории овладения вторым языком в психолингвистическом аспекте / А. А. Залевская. – Тверь : ТГУ, 1996. – 195 с.
3. Копусь О. А. Теоретичні засади формування фахової лінгводидактичної компетентності майбутніх магістрів-філологів у вищому навчальному закладі : [монографія] / О. А. Копусь. – К. : РВВ КГУ, 2012. – 429 с.
4. Плигин А. А. Психология познавательных стратегий студентов в индивидуализации образования: автореф. дис. на соискание ученой степени доктора психол. наук.: спец. 19.00.07 «педагогическая психология» / Андрей Анатольевич Плигин – М., – 2009. – 56 с.
5. Сікорський П. І. До питання про поняття комп'ютерних технологій навчання / П. І. Сікорський // Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній освіті : досвід, проблеми, перспективи. зб. наук. праць. – Львів : ЛДУ БЖД, 2006. – С. 601–603.
6. Чередніченко Г. А. Мультимедійні технології у процесі викладання дисципліни «іноземна мова» у вищих технічних навчальних закладах / Г. А. Чередніченко, Л. Ю. Шапран, Л. І. Куниця // Наукові записки. Серія : Педагогіка. – Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, 2011. – № 4. – С. 134–138.
7. Чичерина Н. В. Самостоятельная работа: личностные стратегии изучения иностранного языка / Н.В. Чичерина // Аспекты лингвистических и методических исследований. – Архангельск : Поморский гос. ун-т, 1999. – С. 99–105.
8. Dunn R. Strategies for Educating Diverse Learners / R. Dunn. – Bloomington : PhiDeltaKappa Educational Foundation, 1995. – 132 p.
9. Faerch C. Strategies in Interlanguage Communication / C. Faerch, G. Kasper. – London : Longman, 1983. – 268 p.
10. Нікітіна А. В. Інформаційні технології в методичній підготовці майбутнього вчителя словесник [Електронний ресурс] / А.В. Нікітіна. – Режим доступу : <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN5/08navmvs.pdf>.
11. Разработка эффективных проектов: Концепции навыков мышления. Стратегии обучения [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www97.intel.com/ru/ProjectDesign/ThinkingSkills/ThinkingFrameworks/Learning_Styles.htm.
12. Фоміних Н. Ю. Сутність поняття «інформаційно-комунікаційні технології» та їх значення на сучасному етапі модернізації освіти [Електронний ресурс] / Н. Ю. Фоміних. – Режим доступу: http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/9084/1/ped905_77.pdf.

А. О. Гавриленко,
аспірант кафедри англійської філології,
ЧНУ ім. П. Могили, г. Николаев, Україна

ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ ИНДИВИДУАЛЬНЫХ СТРАТЕГИЙ ОБУЧЕНИЯ СТУДЕНТОВ-ФИЛОЛОГОВ

Статья посвящена обоснованию использования информационных технологий для формирования принципов индивидуальных стратегий обучения. Раскрыта роль использования индивидуальных стратегий обучения на засадах компьютерных технологий в процессе языковой подготовки студентов филологических специальностей.

Ключевые слова: компьютерные технологии; индивидуальная стратегия обучения; языковая подготовка; информационный простор.

A. O. Havrylenko,
graduate student of the English Philology Department,
Perto Mohyla Black Sea State University, Mykolayiv, Ukraine

INFORMATION TECHNOLOGIES AS A MEANS OF FORMING INDIVIDUAL LEARNING STRATEGIES STUDENTS OF PHILOLOGY

The article deals with the highlighting of the specific features of usage of the individual strategies of learning in the process of formation of modern process of studying by means of Internet technologies. Main approaches to the definition of the notion «individual learning strategy» are given in the article. An individual learning strategy is interpreted in the paper as a general concept of learning, which is based on certain linguistic, psychological and pedagogical principles and implemented in the auditorium as a method or a group of methods. Using computer technologies in teaching foreign language gives a chance to turn from subjective evaluation to objective, sound and unprejudiced control of the level of forming professionally important knowledge and skills of the students, makes it possible to analyze thoroughly the mistakes made by students and correct the educational process in a proper way, choosing teaching methods and technique, that fit for the purpose of education the most and it can raise the motivation aspect of learning language through individual approach.

Key words: computer technologies; individual learning strategies; language training; information center.

Рецензенти: *Букач М. М.* д-р пед. наук, професор;
Болюбаш Н. М., канд. пед. наук, доцент.

© Гавриленко А. О., 2017

Дата надходження статті до редколегії 30.01.2017